

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXI, broj 45

10. studenoga 2011.

cijena 100 Ft

Sjećanje na nekadašnjeg aljmaškog župnika i preporoditelja bačkih Hrvata, biskupa Ivana Antunovića u Aljmašu (na fotografiji: dopredsjednica HDS-a Angela Šokac Marković i predsjednica aljmaške Hrvatske samouprave Valerija Petrekanić Koszó)

Komentar

Savez ili udruga

Odlukom nadležnih tijela, redoviti Kongres Saveza Hrvata u Mađarskoj održat će se u roku 30 dana od prihvaćanja Zakona o civilnim udrugama. Ovih dana Vlada je podnijela Prijedlog zakona o civilnim udrugama na raspravu Parlamentu, te se očekuje da bi ga zakonodavno tijelo ubrzo moglo prihvatiti. Stoga već mogu započeti pripreme za sazivanje Kongresa koji će odlučiti o budućnosti odnosno sudbini prve samostalne krovne udruge Hrvata u Mađarskoj, po svemu sudeći, prihvaćanjem novog Statuta, jer je teško zamislivo da bi se on mogao prilagoditi samo izmjenama.

Novim će se zakonom urediti pitanja osnivanja, djelovanja i gospodarenja civilnih udruga, te odrediti oblici u kojima one mogu djelovati. Tako se očekuje da bi novi Zakon mogao razriješiti bitna pitanja, koja su u radu i djelovanju Saveza Hrvata u Mađarskoj posljednjih godina bila glavni uzrok različitog razumijevanja važećeg Statuta, posebno glede odnosa regija i središnjice, ali i pitanja članstva i članarine.

Potrebno je razriješiti glavno pitanje. Kako se zamišlja buduća udruga, kao savez civilnih, kulturnih udruga, što uostalom i sada sugerira naziv Savez Hrvata, ali i navedenih šest, doduše, zemljopisnih regija, ili kao udruga pojedinačnog članstva. S druge strane, izuzev jedne regije (Bačka), u svim regijama Hrvata u Mađarskoj postoje registrirane regionalne udruge Hrvata.

Pri tome se nameće i pitanje o tome što je potreba Hrvata u Mađarskoj u skladu s izazovima vremena, i prema položaju hrvatske zajednice u Mađarskoj.

Savez udruga, savez kulturnih udruga koja će okupiti civilne, kulturne udruge ili udruga koja će putem pojedinačnog članstva okupiti Hrvate u Mađarskoj? Ili možda i savez civilnih kulturnih udruga i udruga Hrvata u Mađarskoj? Na taj bi se način pojavio pluralizam u razmišljanju o budućnosti Hrvata u Mađarskoj, ili barem pretpostavke za to. No ni do sada nije bilo nikakvih prepreka kako bi civilne kulturne udruge utemeljile svoj savez kulturnih udruga poradi zastupanja i predstavljanja zajedničkih interesa, a ta mogućnost postoji i nadalje.

S druge strane preustrojem u savez civilnih udruga, Savez kao krovna udruga Hrvata u Mađarskoj mogao bi izgubiti dosadašnju „političku” ulogu, kako često čujemo i stečeno, ali isto tako i teško održavano jedinstvo. Posljednjih godina u krugu hrvatske zajednice, ili konkretnije Saveza Hrvata u Mađarskoj, to pitanje se izoštrilo, te nagovješćuje raspravu o budućem ustroju krovne hrvatske udruge i na idućem Kongresu.

Čini mi se da i nije najbitnije pitanje savez kulturnih, civilnih udruga ili udruga, već na koji način buduća krovna udruga Hrvata u Mađarskoj može biti sposobna očitovati, štiti svoje kratkoročne i dugoročne interese, odrediti svoje ciljeve, prioritete, i moći ih ostvarivati, ostvariti. To je pitanje biti ili ne biti za Hrvate u Mađarskoj. Samo s jasno određenim ciljevima, ponudnim rješenjima i odgovorima na izazove današnjice važnih za budućnost može biti postignut pomak u životu hrvatske zajednice u Mađarskoj, i njezin opstanak.

S. B.

„Glasnikov tjedan”

Ovih dana u Srpskim nedeljnim novinama čitam kako je Skupština Srba u Mađarskoj poslala nadležnima prosvjed protiv nedopustivog načina financiranja. Radi se o odobrenim natječajima Temelnog koordinacijskog fonda „Sándor Wekerle”, još u lipnju. Naime

pošto su s teškom mukom raspisani natječaji, mnogi odobreni programi kako-tako su ostvareni. Kako? Svakako! Natjecatelji su se pozaduživali, iz vlastitog džepa isplatili, tražili odgodu plaćanja... Do sada nisu dobili ni ugovor koji bi mogli potpisati u nadi kako će natječajem odobreni novac za projekt za koji su se natjecali u skoro vrijeme vidjeti. Polako se bliži kraj godine, a od novca ni traga ni glasa. Ne oglašava se nitko, niti itko ikome išta objašnjava, pa ni pismeno zainteresiranim. Tako je skupština Samouprave Srba u Mađarskoj na svojoj posljednjoj sjednici (uz ostalo, donosi SNN) raspravljala o nedopustivom ponašanju države glede isplate sredstava odobrenih natječajem, kod Fonda „Sándor Wekerle”. Izdano je priopćenje i upućen prosvjed nadležnom Fondu, nadležnom ministarstvu, Ministarstvu javne uprave i pravosuđa, te je pozvan nadležni ministar Tibor Navracsiacs da razmotri situaciju i preuzme odgovarajuće mjere kako bi se u okvirima važećeg zakona omogućilo ostvarivanje kulturne autonomije Srba u Mađarskoj.

Sama procedura natječaja je komplicirana, radi se o naknadnom financiranju, sve je puno birokratskih prepreka (a što će tek biti s prihvaćanjem obračuna ???!!! bolje je i ne misliti).

Tako SNN piše da glomazna procedura nije samo iscrpljujuća, nego manjinice vodi k čistom financijskom gubitku, i među njima se tumači kao svojevrsna planirana strategija državnih vlasti, kako bi se ubuduće što manje samouprava i udruga odlučilo da pomoć u financiranju svojih projekata traže od države odnosno ovlaštenog Fonda „Wekerle”. Ovih dana zanimljivu vijest donosi i MTI. Državni tajnik László Szászfalvi, nakon problema nastalih u financiranju Kazališta Nijemaca u Mađarskoj u

Do sada nisu dobili ni ugovor koji bi mogli potpisati u nadi kako će natječajem odobreni novac za projekt za koji su se natjecali u skoro vrijeme vidjeti. Polako se bliži kraj godine, a od novca ni traga ni glasa.

gradu Seksaru (Deutsche Bühne Ungarn – DBU) izjavljuje kako je Vlada odlučna u potpori da se ta važna duhovno-kulturna radionica i nadalje može održati uza sigurnu financijsku potporu dodajući kako bi bila dobra odluka kada bi Državna samouprava Nijemaca preuzela Kazalište.

Szászfalvi kaže kako će o proračunu Kazališta pregovarati u siječnju 2012. g., te kako će za financiranje biti mogućnosti iz stavke državnog proračuna namijenjene manjinama.

Kako donosi MTI, predsjednik Državne samouprave Nijemaca nagovijestio je kako su spremni preuzeti Kazalište ako se osiguraju sredstva za njegovo djelovanje te kako će o njegovu možebitnom preuzimanju odlučiti na sjednici 19. studenoga.

Branka Pavić Blažetin

Natječaj za stipendiju

Hrvatska samouprava grada Budimpešte raspisuje natječaj za stipendiju srednjoškolicima i studentima u Budimpešti. Za stipendiju se mogu natjecati srednjoškolicima i studenti hrvatskoga podrijetla.

Uvjeti: dobar uspjeh u učenju i aktivno sudjelovanje u životu hrvatske zajednice. Zainteresirani kandidati do 18. studenoga 2011. godine trebaju dostaviti ove dokumente:

- molba na hrvatskom jeziku
- životopis na hrvatskom jeziku
- potvrda o upisanoj godini ili semestru
- potvrda razrednika ili hrvatske samouprave
- prijepis ocjena položenih ispita.

Molimo vas da dokumente pošaljete na adresu: Fővárosi Horvát Önkormányzat 1089 Budapest, Bíró Lajos u. 24.

Kontakt-osoba: Sanda Pentek, tel.: 06 30 315 4413 ili e-mail: hr.sam.bp@gmail.com

Aktualno

Trideset godina predškolskog odgoja u keresturskome novom vrtiću

U naselju Keresturu već od 90-ih godina XIX. stoljeća djeluje dječji vrtić, o tome nije ostalo mnogo podataka, ali se točno zna da dječji vrtić na sadašnjemu mjestu djeluje točno 30 godina. Djelatnici i polaznici ustanove u krugu roditelja, bivših djelatnika, čelnika naselja obilježili su obljetnicu, prisjećali se razdoblja između 1981. i 2011. godine.

Sadašnji djelatnici ustanove

Program polaznika vrtića na obljetnici

Na svečanom obilježavanju voditeljica ustanove Ruža Novak-Tolnai kratko je predstavila tridesetogodišnju povijest ustanove. Odgoj djece u sadašnjim prostorijama započeo je rujna 1981. g., a zgrada je bila namijenjena i za jaslice, pa je izgrađena kuhinja. Tada je još bilo 114 polaznika, i djeca su bila podijeljena u četiri skupine. Od 1986. godine postupno je opadao broj djece do sedamdeset, pa od 1999. g. broj skupina sa četiri smanjen je na tri.

Od 2006. g. odgoj se odvija samo u dvije skupine. Dječji vrtić od 2007. g. priključen je Osnovnom obrazovnom središtu „Nikola Zrinski”, kojemu pripada i fićehaski dječji vrtić. Kerestursku ustanovu sada pohađa 53 djece u dvije mješovite skupine, a o odgojno-obrazovnim zadacima brinu četiri odgojiteljice: Ruža Tolnai (voditeljica), Zlata Gergina, Eva Andrašek i Timea Jakopanec. Njima pomažu njegovateljice teta Ibi i teta Manjika.

Dječji vrtić obnovljen je prije godinu dana, dobio je nove prozore, izolaciju, osuvremenili su grijanje, dvorište je prostrano i pogodno za vanjske igre, kupljen je novi

namještaj izrađen od prirodnih materijala. Djelatnici pomoću natječaja uspjeli su se uključiti u projekt koji je namijenjen za razvijanje sposobnosti djece osiguravajući jednake mogućnosti svakom djetetu.

Taj program omogućuje organiziranje raznih radionica, skupa s roditeljima upoznaju se neki stari obrti. Na razne teme, kao što je vatra, voda, zemlja i zrak, bila su priređena zanimanja, izradba medenjaka, lijevanje svijeća, izradba glinenih posuda, pisanje pisanića, vijenaca od cvijeća, starih igara od drveta, a kada je vjetar puhao, pušteni su i zmajevi u zrak. U tim programima mnogo su pomogli i roditelji, reče voditeljica gđa Tolnai.

Znanje hrvatskoga jezika kod djece vrlo je slabo, u obiteljima se ne govori hrvatski jezik, pa se predškolska ustanova trudi da djecu pripremi na učenje jezika u školi, stoga im odgojiteljice uče mnoge hrvatske pjesmice, igrice te priređuju običaje na kojima su programi uvijek dvojezični: počev od jesenskih berbenih običaja do Božića.

Na obilježavanju obljetnice djeca su prikazala mnoštvo hrvatskih brojilica, igrice i plesova.

Dječji vrtić dobro surađuje i sa školom, djelatnici i djeca iz velike skupine posjećuju tamošnje priredbe, uključuju se u programe i tako je djeci prijelaz iz jedne ustanove u drugu mnogo lakši. Ni školarci ne zaboravljaju na «vrtićaše», prilikom Svetog Nikole pripremaju poklone, a i ovaj put na obljetnici su ih i obrađovali glazbenim i plesnim programom.

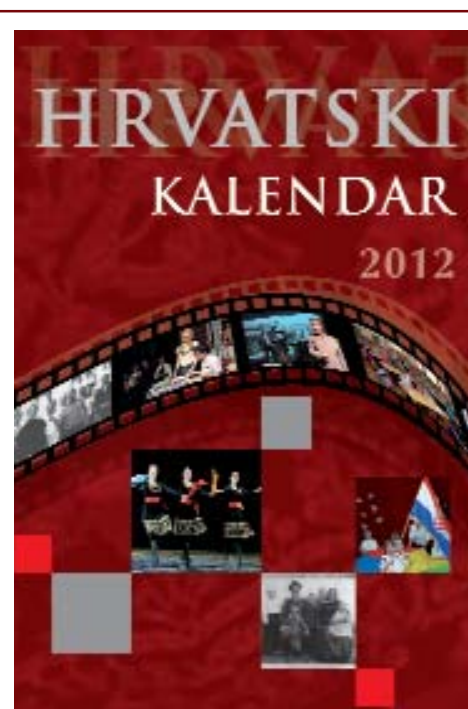
Prigodom tridesete godišnjice sadašnjega dječjeg vrtića uređena je izložba fotografija. Mnogi su roditelji našli sebe na starim fotografijama. Prava proslava rođendana ne može bez torte, kuharice vrtića pripremile su se s golemom čokoladnom tortom.

Iznenadjenju nije bilo kraja, Anica Kovač, ravnateljica mjesne škole, predala je rođendanski poklon, laptop s projektorom i zaželjela još mnogo takvih proslava ustanovi i njezinim djelatnicima.

Beta

Dječji vrtić u Keresturu u sadašnjoj ustanovi djeluje točno 30 godina. U njemu se odvija hrvatski manjinski odgoj i pohađa ga 53 djece. Voditeljica je ustanove Ruža Novak Tolnai

Hrvatski kalendar 2012 u svaku hrvatsku kuću! Naručite što prije Hrvatski kalendar za 2012. godinu po cijeni od 750 forinti.

Adresa: 1065 Budapest, Nagymező utca 68.

Tel.: +36-1-269-2811;

e-mail: croatica@croatica.hu.

Svetak obnovljene školske zgrade u Gornjem Četaru

Iako nije bio školski dan, 15. oktobra, u subotu učiteljstvo i školarci ter djelatnici Narodnosne osnovne škole u Gornjem Četaru su skupadošli pri osebnom svečevanju, prilikom predaje obnovljene školske zgrade. Jur pri lisi mladi folkloriši širokim veseljem nas primaju u narodnoj nošnj, nukaju nas s pečenom. Na dvoru hladno je, ali sunce se smije iza oblakov. Za himnami Veronika Szegleti, ovlašćena ravnateljica škole, pozdravlja sve goste, med njimi Bertalana Harangozoa, peljača Vladinoga ureda u Sambotelu, Tamása Básthya, parlamentarnoga zastupnika, Angelu Šokac Marković, zamjenicu predsjednika Hrvatske državne samouprave, Tamása Friedla, predsjednika Saveza Nimških samoupravov Zalske i Željezne županije, Čabu Horvatha, direktora Izdavačke kuće Croatica ter sve nazočne načelnike, notaruša i predsjednike, predsjednice hrvatskih i nimških manjinskih samoupravov u cijeloj okolici.

Kako je poznato, četarsku Osnovnu školu pohadjaju dica iz šest naselj: Narde, Gornjeg Četara, Hrvatskih Šic, Keresteša, Pornove i Naraja. Trenutačno ovde se uči 120 školarov, med njimi 29 dice je upisano na hrvatski jezik, ostala pohadjaju nimške ure, ali jednako je svim drago da do septembra, takorekuć čez rekordno vrime se je polipsala školska zgrada. – Samouprave, održavatelji ove škole imale su hrabrost sanjati ovoga protulića – je začeo svoj svečani govor u ime gestor-samouprave, poglavar Gornjeg Četara, Attila Kratochwill ter je dalje pleo svoje misli. –

uprave, održavatelji odgojno-obrazovne institucije skupa dodale 2 189 000 Ft, ovako je započela investicija od 10 920 000 Ft. Minjali su se oblaki, zgrada je izolirana i fasada je u cjelini obnovljena, zvana toga pak su četiri razredi i dvi prostorije isfarbane. – S uvjerenjem morem izjaviti da s ovom vanjskom i nutarnjom obnovom ter u ovom ljetu dobivenom potporom od osam milijun Ft za infomatički razvoj, naša škola je postala ravnopravan partner drugim seoskim školam, kade se isto tako odvija odgojno-obrazovno djelo na visokom nivou

Školska obnova je stala kih 11 milijun forintov

Ovlašćena školska direktorica Veronika Szegleti je na početku svečevanja pozdravila brojne goste

Samouprave udruženja za školsko održavanje u aprilu su se odlučile da će iskati državnu potporu za infrastrukuralno obnovu škole i pobijedili smo na naticanju Ministarstva nutarnjih poslov ter ishodili svotu od 8 731 000 Ft. K ovomu su iz vlašćega džepa samo-

ter podučavanje hrvatskoga i nimškoga manjinskoga jezika. Gizdav sam na ovu zajednicu, na ovu investiciju i kot načelnik Gornjeg Četara, a isto tako, kot i pedagog ki jur 25 ljet podučava u ovoj instituciji – je s ovim prikdao rič Attila Kratochwill, domaćin, Bertalanu Harangozou ki je istaknuo da misija ove škole je uz ugarskoga, čuvati i hrvatski i nimški bogati duhovni i duševni jerb i gratulirao je investitorom za moć, kom su uspjeti polipšati i obnoviti ovu školu. Tamás Básthya takaj je apelirao na većjezičnost i multikulturalnost ovih sel, ku je nazvao jakim i zlatnim koncem ter je hrabrio sve nazočne da se još jače zalažu za materinski

jezik i održavanje tradicij „jer ovi su ti kinči koji imaju i u današnjoj Europi svoju vridnost“. Angela Šokac Marković je iz dalekoga nuglja orsaga došla podiliti radost sa stanovnici Pinčene doline i uz najiskrenije čestitke zaželjila je da „ove zidine ne budu samo od škole, nego da ov objekt postane duša čitavoga naselja“. Za gratulacijom nimškoga zastupnika je predstavljen debeli kusić bogatoga dvojezičnoga folklorno-jačkarnoga djelovanja ko jur ljeta dugo teče u ovoj školi.

Obnovljenu zgradu je blagoslovio farnik ovih sel, Tamás Várhelyi, a potom su svi gosti pozvani na objed kojega su cijelo dopodne u veliki kotli pravili roditelji. U završnom aktu ovoga svečevanja je doprimljena i porizana orijaška torta koj su se burnim aplauzom veselili školarci. U duhu oblikovanja eko-parka na školskom dvoru svaki razred je sadio još jedno stablo i ovako mirno moremo reći, s novimi doživljaji je postao lipši i žitak, ne samo zgrada malih vlasnikov.

-Tiho-

U eko-parku na školskom dvoru sadjena su stabla

Mali vlasnici obnovljene zgrade

Otvorenje izložbe

Hrvatska nematerijalna kulturna baština na UNESCO-ovim listama

Tajanstvena škrinja s hrvatskim kulturnim rijetkostima stigla je u budimpeštanski Etnografski muzej. Naime u narečenom muzeju 7. studenog otvorena je izložba „Hrvatska nematerijalna kulturna baština na UNESCO-ovim listama“ ili „Deset fenomena hrvatske kulturne baštine na UNESCO-ovoj listi nematerijalne baštine“. Novi je to projekt Ministarstva kulture Republike Hrvatske u organizaciji i provedbi Etnografskog muzeja u Zagrebu.

Ivan Bandić, Damodar Frlan, Nina Obuljen, Géza Szócs i Zoltán Fejős na otvorenju izložbe

Brojnim uzvanicima prigodnim se riječima obratio ravnatelj budimpeštanskog Etnografskog muzeja Zoltán Fejős, ravnatelj Etnografskog muzeja u Zagrebu Damodar Frlan, državna tajnica Ministarstva kulture Republike Mađarske Nina Obuljen i državni tajnik Ministarstva nacionalnih resursa Mađarske Géza Szócs. Izložba je koncipirana u dvanaest cjelina, koje su predstavljene na panoima izrađenim u obliku trokuta, sastoje se od fotografija, tekstova o fenomenu s popratnom kartom mjesta, predmeta vezanih uz pojedina kulturna dobra koja su na reprezentativnoj listi nematerijalne baštine čovječanstva. Na pojedine panoe postavljeni su monitori na kojima se prikazuje film o hrvatskom fenomenu. Riječ je o dvanaest hrvatskih dobara nematerijalne kulturne baštine, a to su: Čipkarstvo u Hrvatskoj, Dvoglasje tiješnih intervala Istre i Hrvatskog primorja, Festa Sv. Vlaha, zaštitnika Dubrovnika, Godišnji proljetni ophod Kraljice ili Ljelje iz Gorjana, Procesija „Za Križen“ na otoku Hvaru, Godišnji pokladni ophod zvončara s područja Kastva, Umijeće izradbe drvenih tradicijskih igračaka s područja Hrvatskog zagorja, Sinjska alka, viteški turnir u Sinju, Medičarski obrt na području sjeverne Hrvatske te glazbeni izričaj Ojkanje (način pjevanja muškaraca i žena „iz grla“) koji je na listi ugrožene kulturne baštine kojoj je potrebna hitna

zaštita. Ručni radovi, ljudska kreativnost, obredi – biserja hrvatske kulture, koji nas spajaju s prošlošću i budućnošću, prenose se s naraštaja na naraštaj i poput lepeze povezuju zajednice. Svjedoci i čuvari bogate hrvatske baštine, dokazi kako Republika Hrvatska, iako je mala država, itekako upotpunjuje šarolik kulturološku sliku staroga kontinenta.

Zanimljiva je bila usporednica između Godišnjega pokladnog ophoda zvončara s područja Kastva i Ophoda mohačkih bušara koju je u svome govoru naglasio državni tajnik Szócs. Riječ je o obredima u vrijeme poklada, kada muškarci ogrnuti ovčjom kožom, maskama ili larfama obilaze svoja i susjedna sela. G. Szócs je istaknuo kako je u Mađarskoj riječ o jednome šokačkom običaju, koji je također na listi UNESCO-ove nematerijalne kulturne baštine.

Izložbu prati dvojezični, mađarsko-hrvatski, katalog u boji od trideset i sedam stranica. Postav je do sada gostovao u Splitu, Skoplju i poslije Budimpešte putuje u Pečuh ili Dublin. U kulturnom zdanju, koje čuva stogodišnje fonografske snimke Béle Bartóka, Zoltána Kodálya, Béle Vikara, izložba „Hrvatska nematerijalna kulturna baština na UNESCO-ovim listama“ otvorena je za posjetitelje do 30. studenoga 2011. g.

K. G.

Pred Mađarskim parlamentom Zakon o civilnim udrugama

Ministar javne uprave i pravosuđa u subotu je Mađarskom parlamentu predao zakon o udruženju, neprofitabilnosti, odnosno o financiranju i potpomaganju civilnih organizacija – izjavio je Csaba Latorcai, zamjenik državnog tajnika za narodnosne i civilno-društvene odnose. Političar je naglasio kako je predaju zakona prethodio dug i temeljit pripremni rad. Ljeti lanjske godine Ministarstvo je razmotrilo najbitnija pitanja civilne sfere, one pravne poteškoće koje otežavaju djelovanje civilnih udruga. Prvu koncepciju nacrtala Ministarstvo i Vlada objelodanili su u lipnju, te narečena inačica dopunjena je s prijedlozima društvene konzultacije – podsjetio je Csaba Latorcai. O najvažnijim izmjenama zamjenik državnog tajnika je rekao, prihvati li se nacrt, u Mađarskoj će se upotpuniti pravo na udruženje i sloboda udruživanja. Moguć je takav oblik ustrojstva, „civilno društvo“, koje bez ikakve sudske registracije, sa zajedničkim ciljevima i namjerama pojedinaca, mogu utemeljiti građani – istaknuo je Latorcai. Nacrt sjedinjuje i pojednostavljuje pojedine odredbe u vezi s gospodarenjem civilnih organizacija. To je bitna novost budući da je posljednjih dvadeset godina na tome području bila džungla pravnih poslovnika, koji su više puta bili proturječni. Zamjenik državnog tajnika izvijestio je i o tome da će se obnoviti sustav podupiranja. Lani su Vladin nadzorni ured i Državni zavod za platni promet pregledali sufinanciranja civilnih organizacija. U nacrt su ugrađeni postignuća spomenutog nadzora i tako je utemeljen Fond nacionalne suradnje. Fond omogućuje civilnim organizacijama da putem jednostavnog natječajnog sustava, dapače, normativnim načinom dođu do financijskih izvora. Zahvaljujući nacrtu zakona ubuduće će se pojednostaviti civilni svijet i postat će preglednijim, jačajući time partnersku suradnju Vlade i civilne sfere. Nacrt zakona dostupan je na www.kormany.hu.

BUDIMPEŠTA – Hrvatska manjinska samouprava XXII. okruga priređuje književnu večer 14. studenoga, s početkom u 17 sati, u Manjinskom domu (Budimpešta XXII, Tóth József u. 47). U sklopu večeri prikazat će se zbirka pjesama, proze i prijevoda Marka Dekića Bodoljaša naslova „Pruži mi ruku“.

KUKINJ – U organizaciji kukinjske Hrvatske samouprave, u tom se selu 12. studenoga 2011. godine priređuje martinjska svečanost (krštenje mladog vina). Nakon obreda slijedi večera i zabava.

Razgovor s ravnateljem mohačkog Muzeja «Dorottya Kanizsai» Jakšom Ferkovom

Završni radovi gradnje privode se kraju, a tehnička predaja nove zgrade očekuje se sredinom studenoga

Mohački je muzej utemeljen još daleke 1925. godine, a od 1953. nosi ime Dorottye Kanizsai. Od 1975. godine djeluje kao bazični muzej Hrvata, Srba i Slovenaca u Mađarskoj, a sukladno tome za „izgradnju” mohačkog muzeja, za veliku sakupljenu građu narodnosnih predmeta najzaslužniji je nedavno preminuli etnograf i dugogodišnji ravnatelj mohačkog muzeja dr. Đuro Šarošac. Od 1998. ravnanje mohačkim muzejom preuzeo je Jakša Ferkov, koji nastavlja rad svoga prethodnika i do danas vodi ustanovu smještenu u starome zdanju u Ulici Városháza pod brojem 1. Posrijedi je jedinstvena, velika i bogata zbirka koja danas broji oko trinaest tisuća etnografskih i oko četiri tisuće i dvjesto povijesnih predmeta, te oko četrdeset tisuća fotografija i negativa na celulozi ili staklu, a u knjižnici pet-šest tisuća knjiga, novina i drugih izdanja. Najveći dio zbirke čine tkanine, nošnje i drugi tekstilni predmeti, posebno hrvatskih etničkih skupina u Mađarskoj – bošnjačkih, bunjevačkih, šokačkih, podravske, pomurske, gradišćanske i racke Hrvata.

Zbog velike sakupljene zbirke, ali nedostatnog prostora za njezino izlaganje, već se odavno priželjkuje nova, prostranija zgrada. Tako je davno iskrsnula zamisao izgradnje novoga zdanja, prije nekoliko godina krenula putem ostvarenja. Lani započeta gradnja u Kisfaludyjevoj ulici, iako u određenom zakašnjenju, ovih dana privodi se kraju, a tehnička predaja nove zgrade očekuje se sredinom studenog ove godine. Novi etnografski muzej i zavičajna zbirka napokon će u dostojnim uvjetima prikazati etnografsko i ino šarenilo, te umjetničke vrijednosti u okviru više tematskih i prigodno privremenih postava. Tim povodom naš je sugovornik bio Jakša Ferkov, koji nas je upoznao tijekom gradnje, završnim radovima, ali i pripremama za preselidbu, sa znatno boljim mogućnostima i uvjetima novog i suvremenog zdanja, te s najvažnijim izložbenim planovima za blisku budućnost. Usred brujanja majstorskih alata, i neprestane konzultacije ravnatelja s projektantom i izvođačem, našli smo kutak za razgovor u velikoj prostoriji gdje će za nekoliko mjeseci biti smješten stalni postav i prizorno skladište.

U novoj zgradi pune ruke posla još imaju majstori, ali i ravnatelj. Kada i kako je počela gradnja, i o kakvom projektu je riječ?

– Posrijedi je projekt koji je počeo još prije nekoliko godina, a ostvarit će se sufinanciranjem Europske Unije i Europskog fonda za regionalni razvoj. Tri četvrtine novčanih sredstava za izgradnju Gradska samouprava dobila je putem natječaja iz potpornog fonda Operativnoga programa južnog Zadunavlja, Razvojnog plana nove Mađarske u iznosu 270 milijuna forinta, vlastiti udio ostvarit će se na teret budućeg održavatelja, Samouprave Baranjske županije, ali ukupni troškovi gradnje već su 370–400 milijuna, do sada. Tehnička predaja trebala je biti potkraj kolovoza, ali kako se vidi, radovi će još potrajati, pa bi ona mogla biti tek sredinom studenoga. Izložbe ćemo pripremiti samo dogodne. Na jednom raspisanom natječaju tražili smo pedeset milijuna za staru izložbu, a dodijelili su nam samo pet za restauriranje predmeta i slične stvari, tako da ćemo se ponovno natjecati ako raspišu natječaj, i započeti s postavljanjem nove-stare izložbe. Međuvremenske (privremene) izložbe možemo postavljati već otpočetak, nagodinu, ali ćemo svakako malo pričekati da se osuše zidovi, da nestane miris boje. Ono što možemo praviti otpočetak to je prizorno skladište, a kada ćemo postaviti stalnu izložbu, to ćemo tek vidjeti.

Dolazeći ovamo, pitao sam se: zašto i kako je odabrano upravo ovo mjesto?

– Kao što sam već spomenuo, još prije nekoliko godina kada smo počeli razgovarati s gradonačelnikom Szekóom o gradnji novog muzeja, kako bismo mogli nabaviti sredstva, gdje da se sagradi buduća zgrada, hoćemo li obnoviti jednu staru zgradu, ili ćemo graditi potpuno novu, pogledali smo više mjesta, i onda odlučili da je najbolje da gradimo novu

zgradu na nekom novom mjestu. Tako smo došli do ovog mjesta u Kisfaludyjevoj ulici, pokraj Dunava.

Inače dobro mjesto, blizu Dunava, i blizu središta grada...

– Nadam se da će i posjetitelji tako misliti, te da će nam dolaziti u što većem broju. Mislim da je to jedno od najboljih mjesta koja smo našli, blizu su i hoteli, središta, a to je i najstarija ulica grada Mohača.

Opišite nam malo novu zgradu, kakve će mogućnosti ona imati?

– Zgrada obuhvaća 1300 četvornih metara, čak i malo više, a u njoj će biti izložbe, skladište, prizorno skladište za namještaj, keramiku, za tekstilne predmete. Na najgor-njem, drugom katu zgrade s ulične strane bit će uredske prostorije, čitaonica za istraživače, a u ovim velikim prostorijama bit će stalne i privremene izložbe gdje će se moći priređivati i razna predavanja, sati za učenike, polazni-ke vrtića, igraonica.

Hoće li biti i novosti koje do sada niste mogli ostvariti jer niste imali takve mogućnosti, prikladne za raznorazne sadržaje?

– Do sada nismo imali povijesnu izložbu grada Mohača, sad će biti prostora i za to, priredit ćemo i povijesnu izložbu. A svakako će ostati etnografska izložba Hrvata, Srba i Slovenaca u Mađarskoj. To je bio i ostao glavni profil našega muzeja, samo sada s najsu-remenijim tehničkim uvjetima, i uz nove predmete koje još možemo nabaviti.

Vratimo se malo u prošlost. Što trebamo znati o mohačkome muzeju? S kakvom gra-đom raspolažete?

– Mohački je muzej utemeljen još 1923. godine, a od 1976. radi kao bazični muzej Hrvata, Srba i Slovenaca u Mađarskoj. Nedavno preminuli dr. Đuro Šarošac najzaslužniji je za veliku sakupljenu građu narodnosnih predmeta. Ja sam preuzeo muzej 1998. godine, a hvala Bogu, evo, sada ćemo dobiti i dugo željeni novi muzej.

Znam da je teško govoriti o brojkama, ipak čime se može pohvaliti brojčano odnosno tematski kada je u pitanju građa mohačkog muzeja?

– Etnografskih predmeta imamo oko trinaest tisuća, povijesnih oko četiri tisuće i dvjesto, i onda fotografija i negativi na celulozi ili staklu imamo četrdesetak tisuća komada, a u knjižnici pet-šest tisuća knjiga, novina i drugih izdanja.

Kada će biti otvorenje nove zgrade muzeja?

– Stalna će se izložba otvoriti samo iduće godine, ali budući da će se zgrada predati još ove godine, onda slijedi preseljenje, započeto ćemo s privremenim izložbama i prizornim skladištem, to će biti najprije izloženo za posjetitelje.

Pune ruke posla majstora, ali i djelatnika muzeja. Kako se pripremate za novu zgradu, sređuje li se građa, čim se trenutno bavite u muzeju koji je, treba reći, sve ovo vrijeme neprekidno otvoren.

– Sada biramo predmete za izložbu što ćemo sve preseliti u prizorno skladište, a počelo je već čišćenje, obnova i restauriranje. Kao što sam već spomenuo, dodijelili su nam pet milijuna forinta za sredstva koja su nam potrebna za taj rad, za tekstilne, drvene predmete i potreban popravak. Kako nam vrijeme bude pogodovalo, jer neke stvari možemo uraditi samo na otvorenom prostoru, ako ne budemo gotovi, onda ćemo to nastaviti na proljeće. Na policama skladišta na izlaganje čeka više stotina tkanina, odjevnih predmeta,

keramike, predmeta, dokumenata koji prikazuju život, djelatnost cehova i stoljeća obradbe vinograda. Poseban posao zahtijeva obradba starih fotografija, koje će digitalizirane i uvećane biti dostupne za posjetitelje

Može se reći da ste do sada bili u staroj, patinastoj zgradi u središtu grada, a sada ćete imati novu i suvremenu zgradu. Nismo spomenuli projektanta zgrade, a ni prostrano dvorište koje će također biti lijepo uređeno.

– Prostrano dvorište s bazenom bit će prekrasno. Zgradu je planirao mohački arhitekt Gyula Dombai koji je dao sve od sebe da se ostvari zgrada koliko je moguće iz postojećih sredstava, da Mohačani i žitelji cijele okoline mogu biti ponosni. Bilo je više natječaja, ali po mišljenju odbora za vrednovanje njegov je bio najbolji i najljepši. Izvođač radova je pak ZÁÉV Zrt.

Nije lako ostvariti gradnju novoga zdanja, ali znatno je teže njezino održavanje. Što će biti s muzejom koji je do sada bio u održavanju Baranjske županije. Hoće li ostati tako ili će biti promjena?

– Koliko sam obaviješten, od iduće, 2012. godine preuzet će nas u državno održavanje.

Kada će posjetitelji moći vidjeti novi muzej?

– Nova, prekrasna zgrada izvana se već i sada može vidjeti, a mislim da će za poklade već biti djelomično otvorena i za posjetitelje, barem kada su posrijedi privremene izložbe i prizorno skladište, ali stalna izložba samo poslije.

S. B.

PEČUH – U Hrvatskome klubu Augusta Šenoe 16. studenoga, s početkom u 17 sati u organizaciji Kluba i Kulturne udruge Augusta Šenoe otvara se izložba fotografija Zvonimira Ištvana, koji je u lipnju ove godine imao izložbu fotografija u Drávaszentesu, dijelu grada Barče, u tamošnjem Središtu „Dráva Kapu“. Zvonimir Ištvan živi u Molvama, a od 1994. bavi se fotografijom kao hobbijem. Do sada je imao više samostalnih izložaba. Njegova se fotografija tematski veže za prirodu. Izložbu će otvoriti Ljiljana Pancirov generalna konzulica Republike Hrvatske.

SUMARTON – Radi međusobnog upoznavanja i kontaktiranja pojedinih hrvatskih regija iz Mađarske, uz materijalnu potporu Hrvatske državne samouprave, KUD Sumarton sa svojim sekcijama gostovao je u Gari. Uzvratni posjet se očekuje za vikend pred proštenjem Sv. Martina, 12. studenoga, kada će garsko kulturno društvo nastupiti u pomurskom Sumartonu, s početkom u 17 sati.

PRISKA – Seoska samouprava i Hrvatska manjinska samouprava dotičnoga sela srdačno Vas pozivaju na otvaranje i blagoslavljanje obnovljenoga Doma kulture i na Hrvatsko otpodne 19. novembra, u subotu. Kako nas je obavijestio seoski načelnik Janoš Grüll, program počinje u 11 uri sa svečanima govori Bertalana Harangozoa, voditelja Vladinoga ureda u Željeznoj županiji, Tamása Básthya, parlamentarnoga zastupnika i mjesnoga poglavara. Kulturni centar, koji je obnovljen čez rekordno vrijeme (djela su započeta u majušuu ovoga ljeta) će zatim blagosloviti mjesni duhovni otac, Imre Juhos. Renoviranje i dogradnja je stala već od 45 milijun Ft i znatno je potpomagalo naticanje Europske Unije u okviru projekta „Nova Ugarska“. Za skupnim objedom u 14 uri slijedi kulturni program, nastupaju sve sekcije mjesnoga Kulturno-umjetničkoga društva „Zviranjak“ (folkloriši, tamburaši i jačkari) ter pozvani gosti, folkloriši HKD-a Gradišće iz Petrovoga Sela. U 19 uri svečani dan se nastavlja s balom petrovskog Pinka-banda.

BUDIMPEŠTA – Na poziv budimpeštanskoga Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i đaćkog doma, 11–13. studenoga četrdesetak profesora prijateljske zagrebačke Gimnazije Ante Kovačića boravi na uzvratnom posjetu školi. Za trodnevnog boravka razmijenit će se dosadašnja iskustva na odgojno-obrazovnom polju, dogovoriti o vidovima nastavka suradnje te posjetiti znamenitosti glavnoga grada Mađarske.

PEČUH, MARTINCI – Posredstvom i u organizaciji Kulturne udruge Augusta Šenoe i Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe, Amatersko kazalište Ranko Marinković iz grada Visa s otoka Visa gostovat će u Mađarskoj. Dana 23. studenoga, s početkom u 18 sati nastupaju u Hrvatskoj školi Miroslava Krležu u Pečuhu, a 24. studenoga, s početkom u 18.30 u martinačkom domu kulture. Na repertoaru je njihova najnovija predstava „Svecana vecera u pogrebnom poduzecu“, prema djelu Ive Brešana, u režiji Lenka Blaževića.

BUDIMPEŠTA – Sljedeća misa na hrvatskome jeziku u crkvi Sv. Mihovila u budimpeštanskoj Vackoj ulici bit će 20. studenog, s početkom u 17 sati. Misu služi otac Vencel Tot.

HARKANJ – U tamošnjem vrtiću odnedavno se odvija i jedan dan u tjednu odgoj na hrvatskom jeziku. Skupinu čini 15 polaznika, s njima radi Irena Kovačević.

Počasni građani Samobora dr. Ernest Barić i fra Zvezdan Linić

Samoborski gradski vijećnici na svojoj 22. sjednici prihvatili su i prijedloge dobitnika ovogodišnjih nagrada Grada Samobora koje su u svečanim okvirima nagrađenima uručeni 15. listopada povodom proslave Dana grada Samobora. Svečanoj sjednici Gradskog vijeća nazočili su i predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović i potpredsjednik Vlade Božidar Pankretić. Uz mnogobrojne uzvanike sjednici je nazočio u ime grada Pečuha ovlašten predstavnik pečuškoga gradonačelnika, zastupnik i predsjednik Odbora za kulturu grada Pečuha Péter Hopál, predsjednica Udruge hrvatsko-francuskog prijateljstva i predstavnica Chassiea Danielle. Svečanosti je nazočio i predsjednik HDS-a Mišo Hepp. Gradonačelnik Krešo Beljak predao je nagrade nagrađenima.

Okružen neodoljivim prirodnim ljepotama, ispunjen povijesnim i kulturnim značajkama, Samobor je oduvijek privlačio posjetitelje i zasigurno je biser hrvatske povijesti, kulture i turizma kontinentalne Hrvatske.

U Samoboru su boravili mnogi hrvatski pjesnici, književnici i glazbenici, očuvana je kulturna i graditeljska baština, u njemu se organiziraju brojne turističke, kulturne i gospodarske manifestacije.

Titulu počasnoga građanina ponijeli su prof. dr. sc. Ernest Barić iz Pečuha i fra Zvezdan Vjekoslav Linić. U ime svih nagrađenih na

nagradama su zahvalili fra Zvezdan Linić i prof. dr. sc. Ernest Barić. Fra Linić je istaknuo da je nagrada samo poticaj za daljnji rad i da ona ohrabruje te da su nagrađeni izbor u velikom broju kandidata, koji su također mogli dobiti nagrade, i vjeruje da će na njih doći red idućih godina. Prof. Barić rekao je kako ga posebno veseli što je Samobor grad u kojem se drži do prosvjete, kulture i umjetnosti te što je otvoren za suradnju sa susjedima, pa je sretan što će moći i dalje raditi na unapređenju suradnje između Samobora i Pečuha, čije je temelje postavio akademik Prica. U obrazloženju nagrade Počasni građanin grada Samobora dr. sc. Ernestu Bariću stoji: „Prof. sc. dr. Ernest Barić rođen je 1945. godine u mjestu Martinci u Republici Mađarskoj. Po struci je slavist i kroatist te je predavao hrvatski jezik na Sveučilištu u Pečuhu, na Katedri za hrvatski jezik, književnost i kulturu, a radio je i kao ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj. Čelno je ime u proučavanju hrvatskog jezičnog stanja u Mađarskoj, ponajviše stanja narječja i sociolingvističkog stanja. Osobito se bavio štokavskim govorima podravskih Hrvata i uređivao zbornike s međunarodnih kroatističkih skupova.

Mnogobrojna su i značajna njegova djela za opstojnost hrvatskog jezičnog stanja u susjednoj Mađarskoj, a neka od njih su: Di-

Načelnik grada Samobora Krešo Beljak predao je priznanje Počasni građanin Samobora dr. Ernestu Bariću

jalektizmi u pjesama Josipa Gujaša Džuretinog i pitanje hrvatskog književnog jezika; Književni jezik Hrvata u Mađarskoj od 1945. do 1949. godine; Narječja u književnojezičnoj koncepciji Józsefa Margitajia na temelju njegove Hrvatske gramatike; Hrvatsko-mađarski rječnik za hrvatske (manjinske samouprave; knjiga Rode, a jezik?!; Naziv i status hrvatskoga jezika u Mađarskoj.

Posebno treba istaknuti njegov izuzetni doprinos u osnivanju Zaklade Zlatko i Vesna Prica, čiji su osnivači gradovi Samobor i Pečuh, s ciljem očuvanja, održavanja i promicanja umjetničkog stvaralaštva Zlatka Price, koji je obogatio gradove Samobor i Pečuh svojim donacijama te ih na taj način trajno povezoao, osobito na području kulturnog stvaralaštva. Kao istaknuti promotor prijateljstva gradova Samobora i Pečuha, inicirao je daljnju suradnju i razmjenu kulturno-umjetničkih društava, kao i priređivanje zajedničkih izložbi, što je rezultiralo sklapanjem Sporazuma o suradnji i prijateljstvu, koji je svečano potpisan 15. prosinca 2004. godine u Pečuhu. Od 2005. godine najveća aktivnost po pitanju suradnje odvija se preko Zaklade Zlatko i Vesna Prica te se svake godine kroz ljetno razdoblje u Taru, u kući Zlatka Price, održava zajednička likovna kolonija i niz drugih aktivnosti kojima se obogaćuje ova suradnja.”

- bpb -

Znanstveni skup u povodu Dana znanosti

U povodu Dana znanosti na Visokoj školi Józsefa Eötvösa u Baji, 16. studenoga priređuje se znanstveni skup koji će s početkom u 10 sati otvoriti rektor prof. dr. János Majdán.

Nakon plenarnog zasjedanja slijedi rad po sekcijama. Osim drugih i u hrvatskoj sekciji kojoj će predsjedati profesor dr. Živko Gorjanac, a predviđena su sljedeća izlaganja –

Anica Bilić: Slavonska šuma u djelima starih hrvatskih pisaca? Vladimir Legac–Maja Gotal: Familitary of Croatian Primary school students with African-American civil rights activist Rosa Parks; Željko Predojević: Doprinosi mađarske i hrvatske historiografije za istraživanje srednjovjekovlja južne Baranje; mr. sc. Jasenka Martinčević: Školska kultura – temeljna paradigma škole kao čuvara tradicije i pokretača razvojnih promjena; mr. sc. Jasna Šulentić Begić–prof. Dubravka Papa: Nastava glazbene kulture u prva tri razreda osnove škole u Hrvatskoj; Đuro Blažeka: „Lažni primatelji“ između hrvatskoga standardnog jezika i međimurskoga dijalekta; doc. dr. sc. Blaženka Filipan-Žigniće: „Lažni primatelji“ između hrvatskoga standardnog jezika i međimurskoga dijalekta; doc. dr. sc. Blaženka Filipan-Žigniće: Jezična promjena uzrokovana novim medijem internetom. Primjer Facebooka; mr. sc. Darinka Kiš-Novak: Aluvijani potoci u Međimurju; Tamara Turza-Bogdan–Vesna Ciglar: Prilog poučavanju hrvatskoga kao nematerinskog jezika; Brozović Rončević, Dunja, Ines Virč: Inojezični elementi u međimurskoj hidronimiji s osobitim obzirom na hungarizme; Albert Lázár: Poteškoća prijevoda realija u novelama Zorana Ferića; Timea Bockovac: Imaju li manjine jezičnu politiku? Organizatori srdačno pozivaju sve zainteresirane.

Trenutak za pjesmu

Tomislav Marijan Bilosnić
CRNCA UČE SADITI PAMUK

Crnca uče saditi pamuk
pamuk je bijel
Crnca uče brati pamuk
pamuk je bijel
Crnca uče presti pamuk
pamuk je bijel
Crnca uče sašiti
bijelu košulju
od pamučnog platna
Crnac zna kako biti gol

U okviru hrvatskih književnih susreta

Prezentacija pjesničke zbirke dr. Igora Šipića u Koljnofu

Po treći put se priredjuju ov vikend Međunarodni književni susreti u Koljnofu, na inicijativu dr. Franja Pajrića, predsjednika Hrvatske manjinske samouprave u Šopronu ter ujedno i predsjednika Društva Hrvati. Prvi večer (10. novembar) toga spravišća je posvećen prezentaciji pjesničke zbirke splitskoga književnika, rodom Sinjanina, dr. Igora Šipića, čije ime je jur poznato i štiteljem Hrvatskoga glasnika. Autora je u tolikoj mjeri nadahnou prvi posjet Gradišću da je povratkom doma gorljivo iz svojih spominkov napisao cijeli ciklus u duhu „koljnofskih susreta“. Negda-negda je i zanimljivo spoznati mišljenja vanjskih gledateljev ki zvanaredno znaju cijeniti sve naše vridnosti ke su u našimi oči jur tijekom ljet izgubile svoj značaj. Panonski institut u Pinkovcu je ljetos izdao zbirku tih pjesam, bogato ilustriranu sa slikami iz koljnofskoga spravišća u minuli ljeti. Za posredovanje je zadužen Đuro Vidmarović, peljač i suorganizator ovih hrvatskih

sastankov u Gradišću, gdo je i uredio ter za tisak pripremio Šipićevu knjigu. Robert Hajszan, predsjednik Panonskoga instituta pak je kot prlje jur čudaputi pomoćnu ruku ponudio i za ov projekt i na 39 stranica je objelodanio ovo, ne samo za nas Gradišćance, važno izdanje.

„Koljnofski susreti“ sadržu 21 pjesmu, sve je to skupa takorekuć jedan duglji dnevnik boravka u našem tlu, u kom splitski obožavatelj Gradišća obradjuje ovde stečena iskustva, plete vijenac iz svojih lipih, turbnih, žalosnih i čudesnih dojmov. Prema Koljnofu se ov vikend obrnu lica, jer tamo će se znova (morebit smim reći tradicionalno) najti hrvatski i gradišćanski književnici ki sudjeluju u sadržajnom trodnevnom programu, pod priredjenjem organizatorov: Društva Hrvati, Matice hrvatske Šopron, Središnjice Matice u Zagrebu ter Šopronsokoga hrvatskoga društva.

-Tiho-

Gostovanje Zagrebačkog kazališta mladih u Budimpešti

U sklopu Budimpešta cafea – Festivala suvremene umjetnosti, sredinom prošloga mjeseca, u Kazalištu Thália s predstavom „Generacija ‘91–‘95“ gostovalo je Zagrebačko kazalište mladih. Narečena predstava nastala je po motivima romana „Jebó sad hiljadu dinara“ poznatoga splitskog novinara i pisca Borisa Dežulovića. U predstavi glume polaznici dramskog studija Zagrebačkog kazališta mladih, a režiju potpisuje Borut Šeparović. Ne znam koji su razlozi da je „Generacija ‘91–‘95“ pridobila pozornost u velegradu samo tridesetak gledatelja. Je li u pitanju promjena naziva Festivala (Budimpeštanski jesenski festival), slaba promidžba ili nezainteresiranost budimpeštanske publike? I ukoliko su organizatori znali za slabiji odaziv, zašto, čemu velika dvorana? Riječ je o komornome tipu teatra, koji iziskuje manju kazališnu dvoranu. U prostoru odzvanjaju riječi turskog komentatora, nogometne utakmice između Hrvatske i Turske 2008. godine. Pucaju se jedanaesterci, padaju golovi. Po sredini pozornice dugačak stol, a udaljeno po šest stola. Jedan po jedan se dižu i puškom u ruci trče oko stola. U vrtlogu i ne prepoznajemo tko je tko. A zapravo tko je tko? Pitanje je cijele predstave. Riječ je o komadu u kojem dvanaest mladih (rođeni između ‘91. i ‘95.) glume o sukobu između HVO-a i Armije BiH, koji se odvijao približno u doba njihova rođenja. Okosnica je priče apsurdna situacija, koja nastaje njihovim susretom. Šest mladića, pripadnika HVO-a u odori Armije BiH te šestero vojnika Armije BiH u odori HVO-a na tajnome zadatku, negdje u Bosni i Hercegovini. Pokušaji snalaženja na nepoznatom terenu... pucanj s jedne strane, je li uzvratači... a što ako su naši? Strah i neizvjesnost i s jedne i druge strane. Započinje nedoumica, možda ih ubiti ili se predati i nekako izvuci živu glavu. Ali kako, kako se predati?

Maše se bijelom zastavom, okupe se oko stola po kojem su dvanaest olovnih vojnika. Ime i prezime, vojnik se ruši. Smrt je neizbježna. Predstava međutim ne staje tu, nego se osvrće i na sadašnjost, odnosno na koji se način taj isti naraštaj suočava s temama kao što su vjera, nacionalizam i povijest. Naraštaj čije je iskustvo Domovinskoga rata moguće tek posredstvom obitelji, medija ili škole. I vraćamo se na narečenu utakmicu, ali sada su već hrvatski komentatori. Odlična predstava, bez suvišnih klišeja, začinjena humorom i psokvama.

K. G.

Is povijesti

Hrvatskoga glasnika

Osvajanje kazališta

(...) Dana 12. listopada bilo je svečano u Hrvatskom kazalištu. Proslava desete obljetnice otpočela je već 11. listopada kada su se na pretpremijernoj večeri okupili glumci koji su u proteklih deset godina glumili na sceni Hrvatskoga kazališta. (...)

Najsvečaniji trenutak večeri bio je kada su na scenu izašli glumci. Otpočela je predstava kojom je obilježena deseta obljetnica Hrvatskoga kazališta. Njegovo vodstvo u suradnji s redateljem Lászlóom Bagossyjem ml. odlučilo se za tekst austrijskog pisca Thomasa Bernharda Theatermacher koji na slojeviti način oslikava svu složenost nastanka kazališnog teksta te njegove izvedbe na pozornici.

Dramu je na hrvatski jezik preveo Pavo Marinković. Vječna dilema glumca u odnosu na tekst, traženje apsolutnih istina koje ne postoje, te traganje za idealnim vrhunskim umjetničkim djelom. Glavna uloga povjerena je zagrebačkome glumcu Darku Ćurdi, koji je u suradnji s izvrsnom ekipom u sastavu Anica Matoš-Ančin, Eva Polgar, Erika Žarac, Ivo Grišnik i Slaven Vidaković, napravio predstavu kojoj se dugo pljeskalo.

Tekst Thomasa Bernharda može se protumačiti kao svojevrsna metafora Hrvatskoga kazališta u Pečuhu, njegove borbe za utemeljenje, za opstanak, želja za dokazivanjem i stvaranjem što kvalitetnijih kazališnih produkcija unatoč svim nedaćama.

Branka Pavić-Blažetin
(Hrvatski glasnik 2002/42)

VIII. Gradišćanski festival u Sambotelu

Mažuranićev spomin-dan i spravišće jačkarnih zborov

Hrvatski ban Ivan Mažuranić (1814 – 1890) vezuje se i za ugarsku kulturu i političku povijest – to je naslov onoga djela kojega je sastavio Đuro Franković ter iz kojega je citirao Vince Hergović, prilikom Mažuranićevoga spomin-dana u Sambotelu. Mladi Ivan Mažuranić, ki je tako dobro naučio ugarski jezik u Rijeki da mu je bila dodijeljena stipendija za daljnje usavršavanje u Ugarskoj, umjesto studija u Juri, se je odlučio za usavršavanje u sambotelском liceju. Danas črna mramorna ploča spominja sve Sambotelčane da se je jedno cijelo ljeto (1834/35.) ovde školovao hrvatski ban i pjesnik, u samom susjedstvu biškupske palače, katedrale i još jedne, za nas osebujno važne, zgrade, u kojoj je dobio mjesto i Odsjek za hrvatski jezik i književnost, pak tako moramo vjerovati da sve već studentov hodočasti do dotičnoga, i iz hrvatskoga gledišća, znamenitoga središća.

Na ovom mjestu su se okupili Hrvati iz okolišnih sel, štovec i gosti iz Hrvatske, 8. oktobra, u subotu na spomin-svečevanju, na koj jur šesto ljeto svenek u ovo jesensko vrijeme poziva Hrvatsko kulturno i vjersko društvo u Sambotelu, na čelu s Geruškom Nemet, rodom iz Petrovoga Sela. Za gradišćanskim himnom, dopredsjednik Društva, Vince Hergović je govorio o životnom djelu hrvatskoga velikana. – *Jesen je vrijeme stanke, kad ljudi malo skupadojdu, malo se veselu prlje zime a to je svenek i prava prilika da se spomenemo naše velikane. Ovo je spomen-dan za nas, sad jur tradicionalno, kljetu morebit ćemo organizirati i simpozij u čast Ivana Mažuranića. Mi se veselimo tomu da je ovu spomen-ploču naše Društvo postavilo, čuda skrbi nimamo s njom. Svako ljeto se položi jedan vijenac, ali mirno morem reći, ovo je jedno mjesto kade se znamo spomenuti ne samo na njega nego i na našu staru domovinu* – je odgovorio na naše pitanje Vince Hergović, s kim smo se šetajući prik gradskoga Glavnoga trga došli do Kisfaludyjeve Ulice, kade je u velikoj dvorani nastavljen VIII. Jesenski festival s kulturnim bloki. Na početku programa je posebno

Domaćin festivala Vince Hergović (na sredini) s jačkaricama iz Hrvatskoga Židana ter delegacijom iz Staroga Petrovoga Sela iz Hrvatske

Marija dospio je u Sambotel iz Hrvatskoga Židana, jačkari i jačkarice Janković iz Čeprege. Židanski bečari su zagrijali publiku kot jedini samostalni svirači u programu, a kiseška Zora nije doma zabila ni svoje odlične tamburaše. Pri druženju jur se je pominalo o približavajućem shodišću u Medjugorje, na ko je Društvo po osmi put pozivalo ne samo vlašće kotrige.

-Tiho-

Židanski bečari

pozdravljena delegacija iz Staroga Petrovoga Sela, ka je toga vikenda gostovala u našem Petrovom Selu, povodom trgadbene povorke. Mišani zbor Sv. Cecilija je otvorio ovo jesensko spravišće jačkarnih zborov, pak su jedan

drugoga minjala zatim različita društva, prvenstveno iz okolice Kisega. Ženski zbor Peruška

U suorganizaciji mjesne Hrvatske samouprave i Bunjevačkog „Divan kluba”, 5. studenog u Aljmašu održan je tradicionalni Spomen-dan biskupa Ivana Antunovića (1815–1888), koji se priređuje još od 1991. godine, a na poticaj pokojnog mr. Lazara Ivana Krmpotića, đurđinskog župnika. Naime preporoditelj bačkih Hrvata Ivan Antunović rođen je 1815. u obližnjoj Kunbaji, a više od osamnaest godina župnikovao je u Aljmašu. Ove godine u okviru prigodnoga kulturnog programa i bala upriličen je susret hrvatskih plesnih društava i orkestrara, a na svečanosti se okupilo više od dvjesto Aljmašana i njihovih gostiju iz obližnjih naselja, poštovatelja biskupa Antunovića.

Svečanost, već po običaju, započela je prisjećanjem kod spomen-ploče postavljene na zgradi župnog ureda u čast biskupu Antunoviću, koja je uljepšana pjevanjem crkvenoga pjevačkog zbora i kazivanjem stihova Miroljuba Ante Evetovića s naslovom Ivi Antunoviću.

U ime domaćina i suorganizatora predsjednica Hrvatske samouprave Valerija Petrekanić Koszó pozdravila je okupljene, među njima posebno generalnu konzulicu Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljanu Pancirov, aljmaškog dogradonačelnika Árpáda Tótha, dopredsjednicu HDS-a Angelu Šokac Marković, predsjednika Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije Josu Šibalina, aljmaškog župnika Jánosa Bergmana i fra Dragana Muharema iz Subotice, nadalje predsjednike hrvatskih samouprava iz obližnjih naselja.

„Sve što je dobro i što je naše trebamo čuvati jer je vrijedno pred Bogom i tim se ponosimo” – tim riječima biskupa Antunovića započela je svoj svečani govor dopredsjednica HDS-a Angela Šokac Marković, prisjećajući se velikana i preporoditelja bačkih Hrvata, i dodala kako se on svim svojim bićem zauzeo za napredak i dobrobit svojih sunarodnjaka, vjerovao i živio svoj život pod geslom „Sve za vjeru, riječ i narod svoj!” – Trudio se i zalagao kako bi taj narod napredovao na duhovnom i materijalnom polju, stoga je ukazivao na potrebu marljivog rada, na potrebu školovanja, te ulaganjem vlastitih dobara stvarao elitu, nadajući se sljedbenici-

Aljmaš

Sjećanje na nekadašnjeg aljmaškog župnika i preporoditelja bačkih Hrvata, biskupa Ivana Antunovića

„Sve za vjeru, riječ i narod svoj!”

Dio članova aljmaškoga crkvenog zbora i okupljenih

ma uloženog truda. Nadaleko je poznata njegova djelotvorna ljubav prema siromašnoj i nadarenoj djeci. Školovao je više od dvjesto đaka i brinuo se za njih kao rođeni otac. Gdje umom ne vlada vjera, tamo u srcu ne vlada ljubav, poruka je Ivana Antunovića – rekla je uz ostalo Angela Šokac Marković, te upalila svijeću sjećanja da joj plamen bude putokaz zalutalima i da ih vrati tamo kamo pripadaju.

Nakon prisjećanja vijence su kod spomen-ploče u čast biskupu Antunoviću položili predstavnici hrvatskih ustanova, udruga i hrvatskih samouprava.

Misno slavlje, uljepšano pjevanjem župnoga crkvenog zbora, predvodio je fra Dragan Muharem iz Subotice koji je u duhu riječi evanđelja i Antunovićeve života pozvao na očuvanje vjere, materinske riječi i nacionalne, kulturne samobitnosti.

Nakon misnog slavlja u mjesnom domu kulture priređen je prigodni kulturni program u kojem su nastupili Tamburaški orkestar iz Sentivana, KUD „Rokoko” iz Čikerije, KUD „Zora” iz Aljmaša,

KUD „Remenica” iz Dušnoka, Bunjevačko plesno društvo i Orkestar „Bačka” iz Gare. Na kraju programa upriličena je mala svečanost. U ime mjesne hrvatske zajednice Valerija Petrekanić Koszó povodom odlaska u mirovinu zahvalila je odgojiteljici Gizeli Fontányi Borsodi, koja je četrdeset godina radila u odgoju hrvatske djece u mjesnom vrtiću, te joj uručila kitu cvijeća i prigodni poklon.

Druženje je nastavljeno zajedničkom večerom i hrvatskim balom u gostionici „Žuto ždrijebe”, a za dobro raspoloženje pobrinuo se garski Orkestar „Bačka”, pa je zabava potrajala do sitnih sati.

Tekst i slika: S. B.

Crkveni pjevački zbor iz Aljmaša

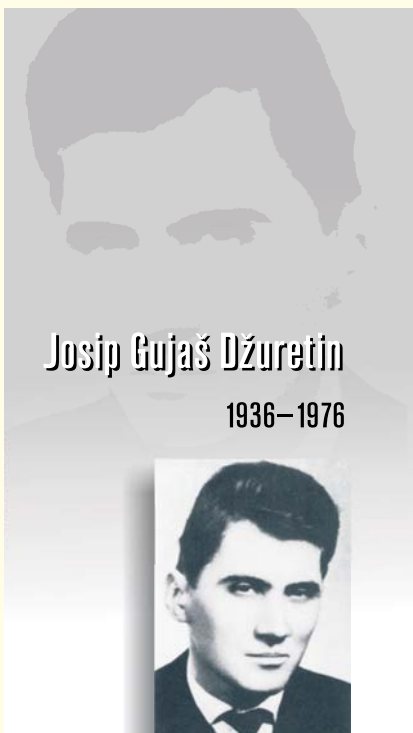

Valerija Petrekanić Koszó zahvalila je na 40-godišnjem radu odgojiteljici Gizeli Fontányi Borsodi povodom odlaska u mirovinu

MARTINCI – Ured Rimokatoličke crkve i Samouprava sela Martinaca, u sklopu seoskog proštenje i povodom Svetog Martina, 13. studenoga, s početkom u 10 sati priređuju biskupsku misu koju će predvoditi pečuški biskup György Udvardy, a u 11 sati je svečano otkrivanje spomen-ploče grofu Péteru Vayu (1864– 1948) u zgradi osnovne škole. Narečeni je grof bio biskup i vaškasantmartonski opat, misionar i istraživač Azije, priopćuje nam martinčki župnik Ágoston Darnai.

KERESTUR – Osnovnoobrazovno središte „Nikola Zrinski” organizira tečaj hrvatskoga jezika, koji počinje 11. studenog u 16 sati u domu kulture, te nadalje će se održavati svakog petka od 16 do 18 sati. Cijena je tečaja 4000 Ft. Zainteresirani se još uvijek mogu javiti u domu kulture ili u knjižnici.

SIGET – U organizaciji Hrvatske državne samouprave, Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, Hrvatske samouprave grada Sigeta i Gimnazije „Miklós Zrínyi” u Sigetu u sklopu prigodne svečanosti 15. studenog na pročelju školske zgrade postavit će se spomen-ploča pjesniku Josipu Gujašu Đuretinu koji je od 1951. do 1955. pohađao ovu ustanovu. Svečanost počinje u 11 sati. Na dvojezičnoj spomen-ploči na hrvatskom će stajati ove riječi: „Gimnaziju Nikola Zrinski od 1955. do 1955. pohađao je hrvatski pjesnik Josip Gujaš Đuretin. Ploču postavljaju Hrvati u Mađarskoj.

Josip Gujaš Đuretin

1936–1976

Jesenski dani u pečuškome Hrvatskom vrtiću

Pečuški hrvatski vrtić pun je kao šipak, trenutno u njemu ima 67 polaznika s kojima radi šest odgajateljica i četiri dadilje, a upravlja Anka Polić Bunjevac. Nakon održanoga Svjetskog dana čistoće kada su djeca marljivo čistila dvorište i svoj okoliš, istodobno su sa svojim teticama uživala u Jesenskim radionicama.

Bogata Jesen puna plodova prostor je mašte i zabave, te tjera vješte dječje ruke i bogatu maštu na stvaranje izraza i svjetova karakterističnih samo za njih. Od nastalih radova priređena je i prigodna izložba koja je izazvala velik uspjeh. Ove se godine u vrtić prijavilo 22 polaznika, primljeno je 16 djece, a šestero su odbijeni. Gotovo svi polaznici velike skupine svoje osnovnoškolsko obrazovanje počeli su u pečuškoj Osnovnoj školi Miroslava Krleže, u sklopu kojeg centra kao

sastavni dio djeluje i pečuški hrvatski vrtić. Radi se u tri odgojne skupine: Leptiri, Bubamare i Tulipani. Ovogodišnje Jesenske radionice trajale su od 19. do 21. listopada. Djeca su donijela u vrtić kestenje, tikve, lišće, kukuruzovinu, razno voće i povrće, pozvan je i umjetnik izrade ukrasa od voća i povrća te je na školskom dvorištu pokazao kako se prave ukrasne ružice, tulipani... Od kukuruzovine su pravljene lutke, kućice, a u petak, 21. listopada priređena je izložba dječjih radova kojoj su se mogli diviti i roditelji. Nakon Jesenskih radionica u vrtiću se spremaju za proslavu Martinja, a 4. listopada uspješno je proslavljen i Dan životinja, pa se s pomoću roditelja

ostvaruje projekt Ljuljačka. Naime namjeravaju se kupiti čak dvije ljuljačke. Skuplja se stari papir i čepovi, a potporu je već dala i poganska Hrvatska samouprava, a još nekoliko hrvatskih samouprava iz okolice Pečuha obećalo je potporu. Djeca su i marni gledatelji dječjih predstava u pečuškome Hrvatskom kazalištu te ih je sredinom listopada oduševila predstava Zečja škola.

Foto: Ákos Kollár

Natjecatelji su pronašli „Sreću“

U povodu obilježavanja 10. obljetnice smrti i 70. obljetnice rođenja pjesnika Stipana Blažetina, serdahelska Hrvatska manjinska samouprava „Stipan Blažetin“, u suradnji s Hrvatskom manjinskom samoupravom Zalske županije, raspisala je natječaj pod naslovom „Sreća u tvojim očima“ za učenike hrvatskih pomurskih škola u izradbi likovnih radova odnosno fotografija na temelju pjesama Stipana Blažetina. Nagrade za uspješne natjecatelje su dodijeljene 21. listopada u okviru spomen-svečanosti u čast Stipana Blažetina, u Hrvatskoj osnovnoj školi „Katarina Zrinski“ u Serdahelu.

Nagrađeni za natječaj u fotografiji

Odaziv na natječaj bio je iznenađujući, pristiglo je 98 likovnih radova i 35 fotografija iz školske ustanove u Boršfi, Keresturu, Serdahelu, Sumartonu i Draškovcu. Radove su ocijenili pjesnikova supruga Jelena, kći Bernadeta i članovi Hrvatske manjinske samouprave. Ocjenjivački sud imao je vrlo težak zadatak, izabrati 20 najboljih iz gotovo 100 radova. Radovi su vrednovani prema tome jesu li djeca pronašla samu sebe u pjesmi, te koliko su svoju kreativnost iskoristili u oslikavanju pjesme. Iz radova je vidljivo da su djeca pročitala mnoštvo pjesama s različitim tematikama, netko je oslikao kako Micko i Gricko krade sir, kako Bosa sprema, rodu u staroj modi, seoske starice, a učenike viših razreda su inspirirale Blažetinove pejzažne pjesme, o

Muri, Jeseni, Berbi, Križu, Školjki, Pahulji ili misaone pjesme iz zbirke Suncu u oči. Na fotografijama pronalazimo tematike pjesme Crikva, Mura, Križ, Starice moga sela, Jesen i pjesme prolaznosti. Prilikom dodjeljivanja nagrada Bernadeta Blažetin obratila se učenicima zahvaljujući im na trudu i pomoći njihovih nastavnika, te zamolila djecu da nastave svoje stvaranje jer Sreća, po kojem je motu i nazvan natječaj, prisutna je u svakom stvaranju: i u stvaranju pjesme, i u stvaranju likovnih radova, i u stvaranju bilo kojeg djela. Zahvaljujući organizatorima i Odboru za nacionalne manjine Zalske županije, nagrađeni učenici dobili su vrijedne nagrade, temperu i razne potrepštine za daljnji rad, a mladi fotografi okvire za svoje umjetničke fotografije.

Dr. Jože Takač, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Zalske županije, čestitao je nagrađenima i uručio im nagradu. Inače svakom natjecatelju poklonjena je spomenica i kemijska olovka. Od radova je nastavnik likovne umjetnosti Arpad Konkoly uredio izložbu na hodniku serdahelske škole.

Nagrađeni za likovni rad

Izradila: Dijana Kovačič
iz Firchaza

Nagrađeni učenici natječaja „Sreća u tvojim očima“

Likovni radovi:

Katarina Škoda: Suncokret – Draškovec; Helena Habuš: Pogledah suncu u oči – Draškovec; Georgina Major: TV kino – Serdahel; Laura Koša: Starice moga sela – Serdahel; Virag Nad: Kaplja – Boršfa; Fani Kolar: Samotno drvo – Serdahel; Adel Rodek: Zekin doručak – Sumarton; Vivijen Đuranec: Jesen – Kerestur; Dorica Nikli: Roda i moda – Kerestur; 10. Viktorija Vuk: Jesen, Ukraj puta, ukraj ceste – Serdahel; Bijanka Dombi: Jesen – Kerestur; Veronika Kapuvari: Micko i gricko – Sumarton; Gabor Salai: Samotno drvo – Serdahel; Fani Kutaši: Micko i gricko – Serdahel; Ester Kodela: Bosa sprema – Serdahel; Juliana Takač: Balada kamenu – Serdahel; Viktor Balažin: Mura – Serdahel; Sebastian Mihović: Križ – Serdahel; Dominik Šimon: Roda i moda – Serdahel; Dalma Vuk: Molba – Serdahel.

Fotografije:

Draškovečke su učenike inspirirale pjesme zbirke Suncu u oči: Josip Vadas; Magdalena Mikec; Tajana Židov; Katja Lipič; David Vadas; Blaž Balažin: Starice – Serdahel; Viktor Balažin: Mura – Serdahel; Zoltan Kodela: Jesen – Serdahel; Ema Molnar: Jesen – Kerestur; Dominik Švarc: Križ – Serdahel.

Likovni rad Dalme Vuk

Među Indijanima na Jadranu

Korčula i Pelješac: tako blizu jedni drugome, ali i s mnogo posebnosti

Mega krucer, s natpisom L Austral, pod francuskom zastavom. Visok je šest katova. Ukrca se u prelijepom gradu Korčuli. Veći dio putnika na šetnju ide s mjesnim vodičima, a drugi kreću malom brodicom na obližnju plažu. Neki stariji bračni par čeka baš na onaj brod koji svakog sata polazi prema Orebiću. Pelješac se na toj relaciji može postići najbrže, svega za petnaestak minuta.

Top je nekada branio Korčulu od neprijatelja

Naš par teško podnosi rujansku vrućinu koja još uvijek podsjeća na glavnu sezonu. Stari gospodin još prolazi iako ni on ne bi sjeo na čelične, ne baš najčišće stolce na palubi. Čuva svoje elegantno, svijetlo odijelo, kojim odudara od ostalih, jednostavnih putnika.

Njegova supruga kao zlatarnica u kretanju! Obje ruke i svi prsti pretrpani su joj draguljima. Najviše je zabavno što u ruci drži sićušan ventilator koji bi mogao biti i poseban nakit. Tim aparatom, koji radi pomoću baterija, svježi zrak tjera sebi, štoviše fine vodene kapi prska na onaj dio tijela koji odijelo ne pokriva. Osobenjački par krajem puta, u lučkom parkiralištu čeka komforna, klimatizirana limuzina. Diskretno ih prisluškujući, saznajemo da su rodom odavde, s Pelješca, i koristeći se prilikom, za kratko vrijeme posjetit će ovdašnju rodbinu.

U Titovo doba, pa i prije, mnogi su napustili ovaj kraj, tražeći posao, sigurniju egzistenciju u raznim krajevima svijeta. U korčulanskoj i orebičkoj luci su se ukrcali na brodove koji su ih odvezli preko oceana, sve do Južne Amerike, Čilea, pa čak i do Australije i Novog Zelanda.

Inače potpuno se razlikuje otok i poluotok. Vjerojatno i zbog toga što je Korčula stoljećima bila pod vlašću Venecije, a Pelješac pripadao Dubrovačkoj Republici. I tako se na jednom području nasljeđe Italije sačuvalo u graditeljstvu, u kulturi, u ljudskome mentalitetu, a drugi kraj na sebi nosi tragove Raguse.

Posebnosti dvaju odredišta – unatoč njihovoj zemljopisnoj bliskosti – mogu se zapažiti i u vinarstvu. Korčula se ponaša s tri svoja velebna vrhunška bijela vina: Posipom, Marastinom i moćnim Grkom s pjeskovitih položaja Lumbarde. Na Pelješcu prevladavaju crna vina. I to glasoviti Dingač i Postup od

grožđa malog plavca. U okolici Potomja, na strmim brežuljcima vinogradi se gotovo ljube s morem. Dingač se ubraja u desetak najboljih sortnih vina na svijetu. On je od 1965. godine prvo zaštićeno vino u Hrvatskoj. Postup je 1967. godine dobio taj veličanstveni rang. Desetljećima se bavi vinarstvom Stari Indijan, alias 88-godišnji Violać i njegova obitelj u Potomju. Indijan je stari obiteljski nadimak za njih, naime u tom selu je mnogo Violaća, pa se familije međusobno razlikuju po nadimku. Stari gazda nam puno štošta priča. Među ostalim i to da su njegovi preci podrijetlom s područja Indijskog oceana. Ima nam što reći o starim vremenima, o mađarskom Kádáru i jugoslavenskom Titu, koji ga je zbog kritike ondašnjeg režima čak i u zatvor bacio, na Goli otok. Ponosno nam govori o tome kako ga je čak i mađarski premijer Viktor Orbán posjetio zajedno s obitelji. O tom sastanku svjedoči i poštutjela, na zid stavljena fotografija.

Više sličnih, zastarjelih vinarstva ima na poluotoku. Ali nailazimo i na podrumarstva koja se trude postići europske standarde. Štoviše, nalazimo i takva koja su već sada na razini s onima na poznatoj Toskani, u Italiji. Takva je vinarija Matuško koja je u vlasništvu također jednog Violaća. Ne zaostaje od nje ni Maderazza koju je osnovao Talijan hrvatskog podrijetla. Zapravo, takve proizvođače smatraju nadobudnima u Hrvatskoj, gdje mnogo očekuju od vinsko-turističkog tržišta, koje će novi mah dobiti kada naša matična zemlja postane punopravnom članicom Unije.

I u prirodi, u njenim ljepotama vide do sada neiskorišteni potencijal. More i obala zaista su bajkoviti. Osobito onda ako je promatramo malo podalje, s trajekta ili iz auta. Izbliža uočljive su neke mrlje na toj ljepotici.

Ostaci cigareta, razbacani čepovi pivskih boca, razni ostaci hrane na plaži. Iz dovoljne daljine se čini da i hotelske zgrade harmoniziraju s prirodom, okolicom, ne naruže je. Ali iznutra tužno je vidjeti neke nedostatke zbog kojih se turist ponekad upita: zašto je taj smještaj s četiri zvjezdice kad i tri jedva zadovoljava...

Svoja porazna iskustva vidi dokazanim putnik kada pročita šokantni napis u jednom od Globusovih najnovijih izdanja. Taj je tjednik naime objavio bezbroj fotografija i komentara od onih (većinom inozemnih) turista koji su ovog ljeta bili na Jadranu, i nisu bili lijeni da o svojim doživljajima izvijeste na internetu cijeli svijet. Jedan putnik iz Italije piše: bio je to pravi povratak u Jugoslaviju. Drugi primjećuju: jedino je lijepa priroda oko hotela. Neki se žale da je balkon hrđav, sobe desetljećima nisu renovirane, tapison je pun rupa od čikova, pločice su razbijene, nema hladnjaka u sobi, hrana je uvijek ista. I sve se te kritike odnose na poznate hotele poznatih odredišta, počev na sjeveru od Umaga, sve prema jugu do Šibenika, Trogira pa čak i Dubrovnika.

Autor spomenutog napisa poziva se na jedno znanstveno istraživanje spominjući što hotelijerstvo u Hrvatskoj većinom posluje na konceptu sunce i more, bez neke dodatne kreativne ponude. Tome autor dodaje još: top destinacije smo isključivo zbog onoga što nam je dala priroda. Ali to ni izbliza nije dovoljno. Time su, naravno, načisto i hotelijeri i svi ostali turistički čimbenici. Ali se žale da ih uništavaju porezi, za obnovu nemaju dovoljno sredstava.

Mi, vjerni prijatelji Jadrana, vjerojatno ćemo i idućeg ljeta navratiti tamo, ma šta bilo s odgođenom, odugovlačenom obnovom. A što će biti sa žalbenicima? Možda se neki predomisle, pa opet krenu prema Hrvatskoj. Šteta je za one koji se više neće vratiti...

Josip Mihović

Najstariji, 88-godišnji vinar Indijan (alias Violać) u Potomju

U povodu Svjetskog dana glazbe u Kalači

Pjevački zbor KUD-a „Sloga” iz Hreljina gostovao u Mađarskoj

Pjevački zbor KUD-a „Sloga” iz Hreljina (Hrvatska) 1. i 2. listopada gostovao je u Mađarskoj, u bačkim naseljima Kalači i Bačinu. Hrvatska manjinska samouprava grada Kalače, u povodu Svjetskog dana glazbe, 1. listopada organizirala je svečani koncert koji je održan u crkvi Svetog Josipa s početkom u 19 sati. U programu je sudjelovao hreljinski Mješoviti pjevački zbor KUD-a „Sloga”, pod ravnanjem prof. Darka Čargonje, i kalački Komorni zbor pod ravnanjem Eszter Villányi. Prije koncerta u 18 sati bilo je i redovito mjesečno misno slavlje na hrvatskome jeziku.

Zadarski list i TZ Zadarske županije već desetu godinu zaredom nagrađuju najuspješnije ustanove i najljepše dijelove Zadarske županije u sklopu zajedničke akcije Biramo najuređenije mjesto, Biramo najljepši vrt te konobu i restoran s najboljom izvornom gastroponudom. Svečana dodjela nagrada, koja je okupila najvažnije ljude iz ovdašnjeg turizma, bila je u Hotelu Kolovare 12. listopada. Tradicionalna akcija ovih dviju kuća odvija se sukladno akciji Plavi cvijet Hrvatske turističke zajednice, kojoj je ovo sastavni dio, te je nadograđena i nagradama za pojedinačne objekte ili sadržaje turističke ponude predviđene pravilnikom spomenute akcije. Među nagrađenima je, kako donosi Zadarski list, i kolega novinar László Mátoricz, producent iz Pečuha. On je dobio nagradu za upornu i predanu televizijsku popularizaciju Zadarske županije u Mađarskoj.

U toj županiji zabilježeno je 8,355 milijuna noćenja, 1,15 milijuna dolazaka turista.

Kako nas je obavijestio zastupnik Hrvatske manjinske samouprave grada Kalače Stjepan Perić, nakon dvojezične najave učiteljice hrvatskoga jezika Dore Grišnik, voditeljica Eszter Villányi kratko je predstavila komorni pjevački zbor koji je izveo četverodijelni program. U prvom dijelu skladbe Alajosa Wenera, Györgya Deáka Bárdosa i Josquin des Prez, u drugome djela crkvenog karaktera Lajosa Bárdosa (Idő vezére), koji je rođen prije 112 godina, Erzsébet Szőnyi i Béle Csanáda (Himnusz) i Lászla Halmosa (Jubilatio deo), što je pratila bročano skromna (stotinjak zajedno sa sudionicima), ali to više oduševljena publika. Treći su dio posvetili Ferencu Lisztu u povodu 200. obljetnice njegova rođenja (Weimari népdal, O salutaris hostia i Hajnalozó). Pokazavši svestranost pjevačkog umijeća, u završnom dijelu uspješno su izveli nekoliko spirituala.

Kalački pjevački zbor utemeljen je još 1998. godine pod vodstvom Eszter Villányi, od 2008. g., kada je objelodanjen njihov samostalni CD, pod imenom Komorni pjevački zbor, a otpočetak redovito nastupa na mjesnim priredbama dokazujući se pjevanjem na visokoj umjetničkoj razini. Pjevački zbor ostvaruje dobru suradnju s Hrvatskom manjinskom samoupravom grada Kalače. Muški članovi redovito nastupaju na hrvatskim priredbama; posljednji put nastupili su u kolovozu na Spomen-danu biskupa Ivana Antunovića.

Nakon domaćina nastupili su gosti kalač-

*Mješoviti pjevački zbor KUD-a „Sloga”
iz Hreljina nastupio je u kalačkoj crkvi Svetog Josipa*

ke Hrvatske manjinske samouprave iz Hrvatske, Mješoviti pjevački zbor KUD-a „Sloga” iz Hreljina, iznad Bakarskog zaljeva, nedaleko od Rijeke, iz Primorsko-goranske županije, koji je utemeljen 1975. godine. Gosti iz Hrvatske, koji su stigli dan prije, 30. rujna, za svoga boravka u Kalači posjetili su katedralnu knjižnicu, nadbiskupsku riznicu, muzej paprike, Schöffnerovu spomen-kuću, manufakturu porculana i lončarsku radionicu Lászla Kovácsa.

Mješoviti pjevački zbor, koji je od svog utemeljenja ostvario brojne nastupe diljem Hrvatske i u inozemstvu, uglavnom izvodi djela hrvatskih skladatelja, rabeći istarski dijalekt, kako bi predstavio tradiciju užeg zavičaja. Njeguje široki repertoar, od klasičnih crkvenih i svjetovnih pjesama do obrade narodnih pjesama, što je pokazao i u Kalači. Naime članovi gostujućega pjevačkog zbora u prvom su dijelu izveli crkvena djela – Zajc: Ave Maria, Lisinski: Cum invocarem, Engelhard: Dajte mi napjev svoj, Gržinčić: Marijo, kako lijepa si i C. Franck: Panis Angelicus, u nastavku pak svjetovna djela i narodne obrade Ronjgov: Ča je more, Prašelj: Pipa, Nardelli: Priče mora, Cossetto: Moja diridika, Kabiljo: Jalta, jalta, a poseban uspjeh imao je Cossetto: Orkestar, pri čemu su članovi zbora oponašali zvukove glazbala. U dodatnom programu čula su se još popularna djela Siyahamba, The lion sleeps tonight i

Django, što je publika nagrađivala gromoglasnim pljeskanjem. Solistica je bila Katja Budimčić, a na glasoviru je pratila Tanja Butković. Svojom nazočnošću priredbu su uveličali teta Klara, gđa dr. Istvána Lakatos, bivša voditeljica kalačkoga pjevačkog zbora, Vilmos Leányfalusi, orguljaš i voditelj katedralnoga pjevačkog zbora, te kalački gradonačelnik Ferenc Török.

Nakon programa Hrvatska manjinska samouprava grada Kalače sudionike i posjetitelje pogostila je u blagovaonici katoličke ustanove. Mješoviti pjevački zbor iz Hreljina sutradan, 2. listopada, u suorganizaciji s mjesnom Hrvatskom manjinskom samoupravom nakon nedjeljne mise u pola 10 nastupio je i u župnoj crkvi u Bačinu.

S. B.

ŠELJIN, GRUBIŠNO POLJE – Nagrada grada Grubišnog Polja 4. studenoga na svečanoj sjednici gradskog vijeća dodijeljena je i Đusi Dudašu iz Šeljina za promicanje i održavanje hrvatske kulture i običaja te za rad trajne vrijednosti na jačanju prijateljstva zbratimljenih gradova Šeljina i Grubišnog Polja. Nagrada je dodijeljena odlukom gradskog vijeća Grubišnog Polja, na čelu s gradonačelnikom Zlatkom Mađaruhom.

Veterani NK Sutle ugostili nogometaše iz Petrovoga Sela

Nakon kulturne, političke i vatrogasne, na red je došla i športska suradnja Šenkovljana s Hrvatima iz Mađarske

Odlična suradnja između Šenkovljana i svih udruga koje u mjestu djeluju, te Hrvata u Mađarskoj dobila je potvrdu u još jednoj suradnji kojoj su temelji udareni potkraj rujna na nogometnom igralištu u Četrnju. Na mjestu koje za Šenkovljane ima kultno značenje, posebno u športskom pogledu, ugostili su nogometaši veterani NK Sutle prijatelje iz Petrova Sela. Mjesto je to nastanjeno Hrvatima već nekoliko naraštaja, a ovo je samo proširenje suradnje koja je započela prije nekoliko godina suradnjom KUD-a „Mihovil Krušlin“ iz Šenkovca i MO Šenkovec s prijateljima u Bizonji, a ništa manje važna nije suradnja DVD-a Šenkovec s prijateljima iz Petrova Sela. U cijelu akciju uključena je i Udruga Ivana Perkovca iz Šenkovca, a športskim susretima zaokružena je bogata i hvalevrijedna suradnja na svim poljima: od kulture, politike, preko vatrogastva do športa, a ne smije se zanemariti činjenica da je i brdovečki župnik nosio blagoslov u mjesta gdje žive Hrvati te služio misu na hrvatskom jeziku.

Ovaj športski susret koji je prošao 24. rujna, u subotu, u vedrom i veselom raspoloženju prije utakmice i nakon nje, dok se za vrijeme utakmice pokazalo da športski duh živi u svakom sudioniku, pa je i utakmica bila pravi športski užitek. Gosti iz Petrovoga Sela ovom su se prilikom pokazali kao bolji športski suparnik, no domaćini su najavili pobjedu već na gostovanju u Petrovom Selu koje svi s nestrpljenjem očekuju. No rezultat je ipak bio u drugom planu, a u prvom je planu bila razmjena iskustava gostiju i domaćina, upoznavanje gostiju sa Šenkovcem i Općinom Brdovec. Tome su svakako pridonijeli i Alen Prelec, načelnik Općine Brdovec, te Viktor Kohut, načelnik Petrovoga Sela, koji su s veseljem prihvatili ideju o budućoj suradnji.

Na početku utakmice

– Zahvaljujem vam što ste nas pozvali i ugostili u Šenkovcu te što ste organizirali ovaj susret. Vjerujem da ćemo u narednom razdoblju uspjeti naša mjesta još dodatno približiti, a posebno me veseli da vas mogu pozvati k nama da odigramo uzvratnu utakmicu, rekao je predajući poklon predsjedniku NK Sutle Miri Bukovinskom načelnik Petrovoga Sela Viktor Kohut. On je pak još jednom zahvalio na dolasku te je izrazio nadu da je ovo samo prvo druženje u Šenkovcu te da će se nastaviti godinama, pa čak i pošto se izmijene naraštaji u klubu i mjestima. Načelnik Općine Brdo-

vec Alen Prelec pozdravio je goste u ime Općine Brdovec te je podržao ovakve projekte koji omogućuju Hrvatima izvan domovine da osjete vibracije i život u državi odakle su potekli njihovi preci te da im se pruža podrška kako bi sačuvali jezik, tradiciju i običaje.

Nakon razmjene darova i prigodnih riječi druženje je nastavljeno uz pjesmu do večernjih sati, kad su dragi gosti morali natrag na put. Uza srdačne pozdrave najviše se spominjalo iduće druženje koje se planira u Petrovom Selu sljedeće godine u proljeće.

Dražen Mufić

MOHAČ – Priprema se američko-irsko ulaganje vrijedno pedeset milijarda, a prema planovima, od 2014. proradit će najveća tvornica bioetanola u Europi. Već su započele pripreme za ostvarenje pogona, a nabavljanje potrebnih dozvola prema očekivanjima potrajat će godinu dana – izjavio je József Szekő, mohački gradonačelnik.

HRVATSKA DRŽAVNA SAMOUPRAVA I SAVEZ HRVATA U MAĐARSKOJ
Vas pozivaju da svojom nazočnošću uveličate

DAN HRVATA

koji će biti održan 19. studenog 2011. godine u Sambotelu

POKROVITELJI DANA HRVATA:

prof. dr. sc. Ivo Josipović, predsjednik Republike Hrvatske
dr. Pál Schmitt, predsjednik Mađarske

MJESTO ODRŽAVANJA PRIREDBE:

Županijski prosvjetni i omladinski centar (Szombathely, Ady tér 6)

Molimo vas da svaj dolazak potvrdite ili odjavite najkasnije do 10. studenog 2011. godine na tel.: 00/(36) 1/303-6093 ili na e-mail: hrsamouprava@chello.hu

PROGRAM PRIREDBE

„Putevima Svetog Martina“ Izložba Milana Generalića može se pogledati u Spomen-centru Sv. Martinu (Sambotel, Ul. Sv. Martina 40)

15.00 – Sveta misa u crkvi sv. Martina (Sambotel, Ul. Sv. Martina 40)
Svetu misu predvodi mons. Josip Mrzljak, varaždinski biskup

17.00 – Svečano otvorenje, pozdravni govori, dodjela odličja

Kulturni program:

„Gizdav sam da sam Hrvat ...“ hrvatske melodije i plesovi iz Gradišća

Nastupaju:

kulturne udruge, pjevački zborovi i tamburaški orkestri iz Gradišća

